

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2008. gada 17. janvārī*

Apvienotajās lietās C-37/06 un C-58/06

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Finanzgericht Hamburg* (Vācija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2006. gada 10. un 12. janvārī un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2006. gada 23. janvārī un 3. februārī, tiesvedībās

Viamex Agrar Handels GmbH (C-37/06),

Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) (C-58/06)

pret

Hauptzollamt Hamburg-Jonas.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], J. Klučka [*J. Klučka*] (referents), A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] un P. Linda [*P. Lindh*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2007. gada 1. martā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Viamex Agrar Handels GmbH* vārdā — V. Šedls [*W. Schedl*], *Rechtsanwalt*,

— *Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK)* vārdā — K. Landrijs [*K. Landry*], *Rechtsanwalt*,

— *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* vārdā — G. Zēbere [*G. Seber*], pārstāve,

— Zviedrijas valdības vārdā — A. Falka [*A. Falk*], pārstāve,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — F. Erlbahers [*F. Erlbacher*], pārstāvis,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2007. gada 13. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Komisijas 1998. gada 18. marta Regulas (EK) Nr. 615/98, ar kuru paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus eksporta kompensāciju piešķiršanai saistībā ar dzīvu liellopu labturību pārvadāšanas laikā (OV L 82, 19. lpp.), 1. panta un 5. panta 3. punkta spēkā esamību.

- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar prāvām starp *Viamex Agrar Handels GmbH* (turpmāk tekstā — “*Viamex*”) un *Zuchtvieh-Kontor GmbH* (ZVK) (turpmāk tekstā — “*ZVK*”) un *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* [Hamburgas-Jonas Galvenā muitas pārvalde] (turpmāk tekstā “*Hauptzollamt*”) par eksporta kompensācijas par dzīvu liellopu eksportu attiecīgi uz Libānu un Ēģipti piešķiršanu.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Padomes 1968. gada 27. jūnija Regulas (EEK) Nr. 805/68 par liellopu un teļa gaļas tirgus kopīgo organizāciju (OV L 148, 24. lpp.), kas grozīta ar Padomes 1997. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 2634/97 (OV L 356, 13. lpp.; turpmāk tekstā — “Regula Nr. 805/68”), 13. panta 9. punkta otrajā daļā ir paredzēts, ka eksporta kompensāciju par dzīvu dzīvnieku eksportu piešķir tikai tad, ja ir ievērots Kopienas tiesiskais regulējums saistībā ar dzīvnieku labturību un it īpaši tiesību noteikumi par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā.

- 4 Regulas Nr. 805/68 piemērošanas noteikumi ir precizēti Regulā Nr. 615/98.
- 5 Regulas Nr. 615/98 1. pantā ir paredzēts, ka eksporta kompensāciju par dzīvjiem liellopiem piešķir tikai tad, ja, dzīvniekus pārvedot uz pirmo izkraušanas vietu trešā valstī, kas ir galamērķis, ir ievēroti Padomes 1991. gada 19. novembra Direktīvas 91/628/EEK par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā, ar kuru groza Direktīvas 90/425/EEK un 91/496/EEK (OV L 340, 17. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1995. gada 29. jūnija Direktīvu 95/29/EK (OV L 148, 52. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva 91/628”), kā arī minētās regulas noteikumi.
- 6 Saskaņā ar šīs regulas 2. pantu, šķērsojot Eiropas Kopienas muitas teritoriju, tiek veikta dzīvnieku kontrole. Valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jāpārbauda un jāaplicina, ka dzīvnieki ir derīgi paredzētajam braucienam atbilstoši Direktīvas 91/628 noteikumiem, ka transportlīdzeklis, ar kuru dzīvnieki tiek izvesti no Kopienas muitas teritorijas, atbilst šīs direktīvas noteikumiem un ka brauciena laikā ir nodrošināta dzīvnieku aprūpe atbilstoši minētās direktīvas noteikumiem.
- 7 Saskaņā ar Regulas Nr. 615/98 5. panta 2. punktu pieteikumam par eksporta kompensācijas piešķiršanu ir jāpievieno pierādījumi, ka ir tikuši ievēroti šīs regulas 1. panta noteikumi, un to var pierādīt, iesniedzot T5 kontroleksemplāru un kontroli veikušās sabiedrības ziņojumu, kam pievienots veterinārais sertifikāts.
- 8 Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā tomēr ir noteikts, ka eksporta kompensācija netiek piešķirta par dzīvniekiem, kas pārvadāšanās laikā ir gājuši bojā, un par

dzīvniekiem, attiecībā uz kuriem kompetentā iestāde, ņemot vērā 5. panta 2. punktā minētos dokumentus, šīs regulas 4. pantā minētos kontroles ziņojumus un/vai jebkādu citu tās rīcībā esošo informāciju par šīs regulas 1. pantā ietverto noteikumu ievērošanu, uzskata, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota.

- 9 Direktīvas 91/628 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, ka ceļojuma laiks un atpūtas laiks, kā arī barošanas un dzirdīšanas intervāli atbilst tās pielikuma VII nodaļā noteiktajam.
- 10 Gadījumā, kad dzīvi liellopu sugas dzīvnieki tiek transportēti, izmantojot ceļu satiksmi, Direktīvas 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 4.d apakšpunktā ir noteikts pienākums pēc 14 brauciena stundām dot vismaz vienu stundu ilgu atpūtas laiku. Pēc šāda atpūtas laika tos var transportēt vēl 14 stundas. Līdz ar to maksimālais transportēšanas ilgums ir 29 stundas. Minētā 48. punkta 8. apakšpunktā tomēr ir paredzēts, ka dzīvnieku interesēs noteikto brauciena laiku var pagarināt par divām stundām, it īpaši ņemot vērā galamērķa vietas tuvumu.
- 11 Saskaņā ar Direktīvas 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 5. apakšpunktu pēc noteiktā brauciena laika dzīvniekiem ir jādod atpūta vismaz 24 stundas.

Pamata prāvas un prejudiciālie jautājumi

- 12 Pirmajā no izskatāmajām pamata prāvām *Viamex* bija deklarējis *Hauptzollamt Kiel* [Ķīles Galvenā muitas pārvalde] 35 dzīvu liellopu eksportu uz Libānu. Ar 2001. gada 1. februāra lēmumu *Hauptzollamt*, tostarp pamatojoties uz Regulas Nr. 615/98

1. pantu un 5. panta 3. punktu, noraidīja pieteikumu par eksporta kompensācijas piešķiršanu, ko tai bija iesniedzis *Viamex*, atsaucoties uz to, ka, pārbaudot šīs sabiedrības iesniegto maršruta plānu, ir atklājies, ka nav ticis ievērots Direktīvas 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 5. apakšpunktā paredzētais 24 stundu atpūtas periods. *Viamex* tomēr norādīja, ka šī noteikuma neievērošana ir saistīta ar to, ka valsts pilnvarotais veterinārārsts lika *Viamex* atsākt transportēšanu pirms 24 stundu atpūtas perioda beigām. *Hauptzollamt* uzskata, ka, neraugoties uz šo apstākli, *Viamex* bija jābūt informētam par Direktīvā 91/628 paredzētajiem atpūtas laikiem. Turklāt *Viamex* avārijas un kravas automašīnu kontroles dēļ nebija ievērojis arī transportēšanas otrā posma maksimālo ilgumu, kas paredzēts Direktīvas 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 4.d apakšpunktā.

13 Otrajā izskatāmajā pamata prāvā ZVK bija deklarējis *Hauptzollamt Bamberg* [Bambergas Galvenā muitas pārvalde] 32 dzīvu liellopu eksportu uz Ēģipti un šajā sakarā lūdzis jau iepriekš piešķirt eksporta kompensāciju, ko *Hauptzollamt* tam arī piešķīra. Tomēr ar 2003. gada 1. septembra lēmumu par grozījumu izdarīšanu *Hauptzollamt* pieprasīja šīs kompensācijas atmaksu, pieskaitot tai 10 %, pamatojoties uz to, ka dzīvnieki tika transportēti vairāk nekā 14 stundas, pārkāpjot Direktīvas 91/628 noteikumus. Otrā transportēšanas posma ilgums būtībā bija 15 stundas un 45 minūtes. Otrā transportēšanas posma maksimālā ilguma pārsniegšanas rezultātā ZVK turklāt bija pārkāpis Direktīvas 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 5. apakšpunktā paredzēto noteikumu, saskaņā ar kuru pēc maksimālā transportēšanas laika 29 stundu apmērā dzīvnieki ir jāizkrauj, jāpabaro un jāpadzirda, kā arī tiem jādod atpūta vismaz 24 stundas.

14 Tā kā *Viamex* un ZVK iesniegtās sūdzības attiecīgi par *Hauptzollamt* 2001. gada 1. februāra un 2003. gada 1. septembra lēmumiem netika apmierinātas, šīs sabiedrības cēla prasību *Finanzgericht Hamburg* [Hamburgas Finanšu tiesa], kas, uzskatot, ka tajā iesniegto lietu atrisināšana ir atkarīga no Kopienų tiesību noteikumu inter-

pretācijas, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus, kas katrā no minētajām lietām ir formulēti identiski:

“1) Vai Regulas Nr. 615/98 [..] 1. pants ir spēkā, ja saskaņā ar to eksporta kompensāciju piešķir tikai tad, ja ir ievērota Direktīva 91/628 [..]?”

2) Gadījumā, ja uz iepriekšējo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši: vai ar samērīguma principu ir saderīgs Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā ietvertais noteikums, saskaņā ar kuru eksporta kompensācija netiek piešķirta par dzīvniekiem, attiecībā uz kuriem kompetentā iestāde, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju par Regulas Nr. 615/98 1. pantā paredzēto noteikumu ievērošanu, uzskata, ka Direktīva [91/628] nav tikusi ievērota?”

15 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2006. gada 17. februāra rīkojumu lietas C-37/06 un C-58/06 rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

16 Uzdotot savu pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 615/98 1. pants ir spēkā esošs tiktāl, ciktāl tajā eksporta kompensācijas piešķiršana

par dzīvu dzīvnieku eksportu ir atkarīga no Direktīvas 91/628 ievērošanas. It īpaši iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pastāv saistība starp eksporta kompensāciju režīmu, kas ietilpst kopējās lauksaimniecības politikas jomā, un Kopienu tiesībām par dzīvnieku aizsardzību.

- 17 Regulas Nr. 615/98, ar ko nosaka sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus eksporta kompensāciju piešķiršanai saistībā ar dzīvu liellopu labturību pārvadāšanas laikā, 1. pantā ir noteikts, ka, piemērojot Regulas Nr. 805/68 13. panta 9. punkta otro daļu, eksporta kompensāciju piešķiršana par tādu dzīvu liellopu eksportu, uz kuriem attiecas kombinētās nomenklatūras kods 0102, ir atkarīga no tā, vai tostarp ir ievēroti Direktīvas 91/628 noteikumi.
- 18 Kā to savu secinājumu 28.–33. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, pirmkārt, ir jāatceras, ka šī atsauce, kas Regulas Nr. 615/98 1. pantā ir ietverta attiecībā uz Direktīvu 91/628 un kas saista eksporta kompensāciju režīmu un dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā, izriet no Eiropas Savienības Padomes izdarītās izvēles Regulā Nr. 805/68, bet Regulā Nr. 615/98 Eiropas Kopienu Komisija ir vienīgi precizējusi šīs regulas piemērošanas kārtību.
- 19 Regulas Nr. 615/98 1. panta mērķis ir ieviest Regulas Nr. 805/68 13. panta 9. punktu, saskaņā ar kuru eksporta kompensāciju par dzīvu dzīvnieku eksportu piešķir tikai tad, ja ir ievēroti Kopienu tiesību aktos paredzētie noteikumi par dzīvnieku labturību un it īpaši tiesību noteikumi par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā. Minētais 13. panta 9. punkts tika ieviests, lai novērstu praksi, saskaņā ar kuru dzīvnieku pārvadāšanas laikā ne vienmēr tika ievērota to labturība.

- 20 No diviem apsvērumiem, kas ietverti Regulas Nr. 2634/97, ar kuru tika ieviesta Regulas Nr. 805/68 13. panta 9. punkta pēdējā daļa, preambulā, izriet, ka Direktīvas 91/628 ieviešanā iegūtā pieredze ir parādījusi, ka dzīvo dzīvnieku labturība to eksportēšanas laikā ne vienmēr ir tikusi ievērota un ka praktisku iemeslu dēļ bija jāuztic Komisijai piemērošanas noteikumu šajā jomā izstrādāšana. Regulas Nr. 615/98 preambulas piektajā apsvērumā šajā sakarā ir precizēts, ka ir jāpieņem un vienādā veidā jāpiemēro papildu pasākumi ar atturošu iedarbību, ja, ņemot vērā vairāku vienā un tajā pašā kravā esošo dzīvnieku fizisko un/vai veselības stāvokli, izrādās, ka nav tikuši ievēroti noteikumi par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā.
- 21 Tāpat līdzīgu apsvērumu rezultātā Kopienų iestādes aizstāja Direktīvu 91/628 ar Padomes 2004. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 1/2005 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas un ar to saistīto darbību laikā un grozījumu izdarīšanu Direktīvās 64/432/EEK un 93/119/EK un Regulā (EK) Nr. 1255/97 (OV 2005, L 3, 1. lpp.).
- 22 Otrkārt, ir jāatceras, ka dzīvnieku labturības aizsardzība ir leģitīms vispārējo interešu mērķis, kura nozīmība tostarp atspoguļojas tādējādi, ka dalībvalstis ir pieņēmušas Protokolu par dzīvnieku aizsardzību un labturību, kas pievienots Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam (OV 1997, C 340, 110. lpp.), kā arī tādējādi, ka Kopiena ir parakstījusi Eiropas Konvenciju par dzīvnieku aizsardzību starptautiskajā transportā (pārskatīta) [Padomes 2004. gada 21. jūnija Lēmums 2004/544/EK attiecībā uz Eiropas Konvencijas par dzīvnieku aizsardzību starptautiskajā transportā parakstīšanu (pārskatīta), OV L 241, 21. lpp.]. Šī mērķa nozīmīgums tāpat ir atspoguļots arī Deklarācijā Nr. 24 par dzīvnieku aizsardzību, kas pievienota Līguma par Eiropas Savienību Noslēguma aktam.
- 23 Tiesa turklāt ir vairākkārt konstatējusi, ka pastāv Kopienas interese nodrošināt dzīvnieku veselību un aizsardzību (1982. gada 1. aprīļa spriedums apvienotajās lietās

no 141/81 līdz 143/81 *Holdijk* u.c., *Recueil*, 1299. lpp., 13. punkts, un 1988. gada 23. februāra spriedums lietā 131/86 *Apvienotā Karaliste/Padome*, *Recueil*, 905. lpp., 17. punkts). Tiesa tostarp ir nospriedusi, ka kopējās lauksaimniecības politikas mērķu īstenošanā nevar neņemt vērā vispārējo interešu apsvērumus, tādus kā, piemēram, dzīvnieku veselības un dzīvības aizsardzība, kas ir tādas prasības, kuras Kopieniu iestādēm ir jāņem vērā, īstenojot savu kompetenci, tostarp arī tirgus kopējās organizācijas ietvaros.

- 24 No tā izriet, ka, tādā veidā saistot eksporta kompensācijas piešķiršanu par dzīvu liellopu eksportu ar Kopieniu tiesiskā regulējuma par dzīvnieku labturību ievērošanu, Kopieniu likumdevējs ir vēlējies nodrošināt vispārējo interešu prasību ievērošanu, kas ir mērķis, kura īstenošana pati par sevi nevar būt pamats Regulas Nr. 615/98 1. panta atzīšanai par spēkā neesošu. Šādi izdarīta atsauce turklāt rada iespēju nodrošināt, ka no Kopieniu budžeta netiek finansēts eksports, kas tiek veikts, pārkāpjot Kopieniu tiesību noteikumus par dzīvnieku labturību.
- 25 Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka Regulai Nr. 615/98 un Direktīvai 91/628 ir atšķirīgi mērķi un ka kādā regulā nevar ietvert vispārēju atsauci uz kādu direktīvu, kura turklāt “diemžēl ir neskaidra”.
- 26 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka tikai tas vien, ka eksporta kompensācijas piešķiršana par dzīvu liellopu eksportu atbilstoši Regulā Nr. 615/98 noteiktajam ir atkarīga no tā, vai ir ievēroti noteikti nosacījumi, kas paredzēti tiesiskajā regulējumā, ar kuru tiek īstenoti tā mērķi, pats par sevi nevar tikt uzskatīts par iemeslu minētās regulas spēkā neesamībai, jo, kā Tiesa to ir konstatējusi šī sprieduma 22.–24. punktā, šāda veida mērķi ir ne vien pilnībā leģitīmi, bet ir arī uzskatāmi par pienākumu, kas atbilstoši Kopieniu tiesībām konstanti un pastāvīgi ir jāievēro visām dalībvalstīm un iestādēm, formulējot un īstenojot kopējo lauksaimniecības politiku.

- 27 Nenoliedzami, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus attiecībā uz privātpersonām (skat. it īpaši 1986. gada 26. februāra spriedumu lietā 152/84 *Marshall, Recueil*, 723. lpp., 48. punkts; 2004. gada 5. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no C-397/01 līdz C-403/01 *Pfeiffer u.c.*, Krājums, I-8835. lpp., 108. punkts; 2005. gada 3. maija spriedumu apvienotajās lietās C-387/02, C-391/02 un C-403/02 *Berlusconi u.c.*, Krājums, I-3565. lpp., 73. punkts, kā arī 2007. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-80/06 *Carp*, Krājums, I-4473. lpp., 20. punkts).
- 28 Tomēr nevar izslēgt, ka gadījumā, ja kādā regulā ir tieši paredzēta atsauce uz direktīvas noteikumiem, šie noteikumi var būt piemērojami, ja vien tiek ievēroti vispārējie tiesību principi un it īpaši — tiesiskās drošības princips.
- 29 Turklāt ir jānorāda, ka Regulā Nr. 615/98 ietvertās vispārējās atsauces uz Direktīvu 91/628 mērķis ir nodrošināt, lai, piemērojot Regulas Nr. 805/68 13. panta 9. punktu, tiktu ievēroti attiecīgie minētās direktīvas noteikumi dzīvo dzīvnieku labturības jomā un it īpaši dzīvnieku aizsardzības pārvadāšanas laikā jomā. Minētā atsauce, ar kuru tiek noteikti nosacījumi kompensāciju piešķiršanai, līdz ar to nevar tikt interpretēta kā tāda, kas attiecas uz visiem Direktīvas 91/628 noteikumiem un it īpaši uz tiem, kuriem nav nekādas saistības ar minētajā direktīvā paredzēto galveno mērķi.
- 30 Līdz ar to nevar pamatoti apgalvot, kā to lietā C-58/06 ir norādījusi prasītāja pamata prāvā, ka minētā atsauce ir pretrunā tiesiskās drošības principam, jo tā attiecas uz visiem Direktīvas 91/628 noteikumiem.

- 31 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pirmā jautājuma pārbaude nav atklājusi neko tādu, kas varētu ietekmēt Regulas Nr. 615/98 1. panta spēkā esamību.

Par otro jautājumu

- 32 Uzdotot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punkts ir saderīgs ar samērīguma principu tiktāl, ciktāl saskaņā ar šī noteikuma formulējumu jebkāds Direktīvas 91/628 noteikuma pārkāpums automātiski un neatkarīgi no dzīvnieku labturībai radītā kaitējuma tiek sodīts ar pilnīgu eksporta kompensācijas zaudējumu.
- 33 Vispirms ir jāprecizē, ka samērīguma princips, kas ir vispārējs Kopienų tiesību princips un kurš vairākkārt ir apstiprināts Kopienų judikatūrā, tostarp kopējās lauksaimniecības politikas jomā (skat. it īpaši 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-189/01 *Jippes u.c., Recueil*, I-5689. lpp., 81. punkts, kā arī 2006. gada 7. septembra spriedumu lietā C-310/04 Spānija/Padome, Krājums, I-7285. lpp., 97. punkts), ir jāievēro gan Kopienų likumdevējam, gan valsts likumdevējiem un tiesām, kas piemēro Kopienų tiesības. Šis princips ir jāievēro arī kompetentajām valsts iestādēm, piemērojot Regulas Nr. 615/98 noteikumus.
- 34 Turpinājumā it jāatgādina, ka Kopienų likumdevējam, lai gan tam ir saistošs samērīguma princips, kopējās lauksaimniecības politikas jomā ir plaša rīcības brīvība, kas atbilst politiskajai atbildībai, kas tam piešķirta EKL 34.–37. pantā. Līdz ar to tiesas pārbaude ir jāveic tikai par to, vai attiecīgais pasākums nav spēkā neesošs acīmredzamas kļūdas vai pilnvaru nepareizas izmantošanas dēļ un vai attiecīgā iestāde

nav acīmredzami pārkāpusi savas rīcības brīvības robežas (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Jippes* u.c., 80. punkts).

35 Samērīguma princips paredz, ka Kopienu iestāžu pieņemtie tiesību akti nedrīkst pārsniegt to, kas ir atbilstošs un nepieciešams attiecīgajā tiesiskajā regulējumā legītimī paredzēto mērķu īstenošanai, ņemot vērā, ka gadījumā, ja iespējams izvēlēties starp vairākiem atbilstošiem pasākumiem, ir jāizvēlas mazāk ierobežojošais un ka radītās neērtības nav nesamērīgas salīdzinājumā ar sasniedzamajiem mērķiem (šajā sakarā skat. 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā *C-331/88 Fedesa* u.c., *Recueil*, I-4023. lpp., 13. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Jippes* u.c., 81. punkts).

36 Visbeidzot, runājot par šāda veida principa īstenošanas nosacījumu pārbaudi tiesā, ņemot vērā plašo rīcības brīvību, kas ir Kopienu likumdevēja rīcībā kopējās lauksaimniecības politikas jomā, vienīgi tas, ka šajā jomā pieņemtajam pasākumam ir acīmredzami neatbilstošs raksturs salīdzinājumā ar mērķi, ko kompetentā iestāde plāno sasniegt, var ietekmēt šī pasākuma tiesiskumu (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Fedesa* u.c., 14. punkts, kā arī lietā *Jippes* u.c., 82. punkts). Līdz ar to jautājums ir nevis par to, vai likumdevēja pieņemtais pasākums bija vienīgais iespējamais vai vispiemērotākais, bet gan par to, vai tas nav acīmredzami neatbilstošs (iepriekš minētais spriedums lietā *Jippes* u.c., 83. punkts).

37 Šajā lietā ir jāatgādina, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 615/98 1. panta un 5. panta 3. punkta formulējumu un minētās regulas mērķi, Direktīvas 91/628 noteikumu ievērošana ir priekšnosacījums eksporta kompensācijas piešķiršanai. Būtībā Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā paredzēts tiesību uz kompensācijas saņemšanu

zaudējums kā sekas tam, ka nav ievēroti minētās direktīvas noteikumi. Tādēļ ir jāpārbauda, vai Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā paredzētie nosacījumi eksporta kompensācijas piešķiršanai ir saderīgi ar samērīguma principu.

38 Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka dalībvalstu kompetentās iestādes var pieņemt lēmumu par eksporta kompensācijas summu tikai divos skaidri nošķirtos gadījumos, kas paredzēti Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā. Pirmais gadījumā, ja dzīvnieki gājuši bojā Direktīvas 91/628 noteikumu neievērošanas dēļ, Kopienu likumdevējs nav paredzējis kompetentajai iestādei nekādu rīcības brīvību, jo ir tieši paredzēts, ka kompensācija netiek piešķirta. Savukārt otrajā gadījumā, ja minētā iestāde uzskata, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota, bet tas tomēr nav izraisījis dzīvnieku bojāeju, Kopienu likumdevējs ir piešķīris kompetentajai iestādei zināmu rīcības brīvību, lai tā varētu izlemt, vai kāda no minētās direktīvas noteikumiem neievērošana var būt pamats eksporta kompensācijas zaudēšanai, samazināšanai vai saglabāšanai.

39 Šāda rīcības brīvība tomēr nav neierobežota, jo tās apmērs ir paredzēts Regulas Nr. 615/98 5. pantā. Tikai ņemot vērā šīs regulas 5. panta 2. punktā paredzētos dokumentus, 4. pantā paredzētos kontroles ziņojumus un/vai jebkādu citu informāciju, kas ir tās rīcībā par minētās regulas 1. pantā paredzēto noteikumu ievērošanu, kompetentā iestāde var atzīt, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota.

40 Visi Regulas Nr. 615/98 5. pantā paredzētie dokumenti un šīs regulas 4. pantā paredzētie ziņojumi attiecas uz dzīvnieku fizisko stāvokli un/vai veselību to pārvadāšanas laikā. Līdz ar to kompetentā iestāde var atzīt, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota, tikai pamatojoties uz dokumentiem par dzīvnieku veselību, kas ir jāiesniedz eksportētājam, tādiem kā, piemēram, T5 kontroleksemplārs, kas tostarp ļauj pārbaudīt, vai

dzīvnieki bija derīgi braucienam un vai transportlīdzeklis atbilda minētās direktīvas noteikumiem.

- 41 Šo interpretāciju nevar apstrīdēt ar Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punkta noteikumiem, saskaņā ar kuriem kompetentā iestāde var arī atzīt, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota, ņemot vērā jebkādu citu tās rīcībā esošo informāciju. Būtībā šie noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka tie attiecas uz informāciju, kas skar dzīvnieku labturību.
- 42 Šajos apstākļos Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Direktīvas 91/628 neievērošana, kas var radīt eksporta kompensācijas samazinājumu vai zaudējumu, attiecas uz tiem šīs direktīvas noteikumiem, kas skar dzīvnieku labturību, t.i., to fizisko stāvokli un/vai to veselību, nevis uz tiem noteikumiem, kuriem šādas ietekmes principā nav.
- 43 Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā paredzētie nosacījumi līdz ar to ir saderīgi ar samērīguma principu.
- 44 Kompetentajai iestādei ir jāizvērtē, vai kāda no Direktīvas 91/628 noteikumiem neievērošana ir ietekmējusi dzīvnieku labturību, vai attiecīgajā gadījumā šāda neievērošana var tikt novērsta un vai tai būtu jārada eksporta kompensācijas zaudējums, samazinājums vai saglabāšana. Šai pašai iestādei ir arī jāizlemj, vai pastāv pamats samazināt eksporta kompensāciju, ievērojot *prorata* principu atkarībā no dzīvnieku

skaita, kas, pēc šīs iestādes domām, varēja būt cietuši Direktīvas 91/628 neievērošanas dēļ, vai arī pastāv pamats nepiešķirt šo kompensāciju, jo kāda no šīs direktīvas noteikumiem neievērošana ir ietekmējusi visu dzīvnieku labturību.

- 45 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka eksporta kompensācijas piešķiršanas nosacījumu pārbaude nav atklājusi neko tādu, kas ļautu atzīt, ka Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punkts ir acīmredzami neatbilstošs, ņemot vērā sasniedzamo mērķi garantēt, ka eksporta kompensāciju režīma ietvaros tiek nodrošināta dzīvo dzīvnieku aizsardzība pārvadāšanas laikā.
- 46 No tā izriet, ka otrā jautājuma pārbaude nav atklājusi neko tādu, kas varētu ietekmēt Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punkta spēkā esamību, ņemot vērā samērīguma principu. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai kompetentās iestādes ir piemērojušas atbilstošos Regulas Nr. 615/98 noteikumus, ievērojot minēto principu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 47 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) pirmā jautājuma pārbaude nav atklājusi neko tādu, kas varētu ietekmēt Komisijas 1998. gada 18. marta Regulas (EK) Nr. 615/98, ar kuru paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus eksporta kompensāciju piešķiršanai saistībā ar dzīvu liellopu labturību pārvadāšanas laikā, 1. panta spēkā esamību;

- 2) otrā jautājuma pārbaude nav atklājusi neko tādu, kas varētu ietekmēt Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punkta spēkā esamību, ņemot vērā samērīguma principu. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai kompetentās iestādes ir piemērojušas atbilstošos Regulas Nr. 615/98 noteikumus, ievērojot minēto principu.

[Paraksti]